

ՔՐԵԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ/CRIMINAL LAW/УГОЛОВНОЕ ПРАВО

<https://doi.org/10.59546/18290744-2024.1-3-62>

ԳԵՎՈՐԳ ԻՍՐԱՅԵԼՅԱՆ

*իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ,
ՀՀ ԳԱԱ փորձաքննությունների ազգային բյուրոյի քրեաբանության
կիրառական հիմնախնդիրների գիտահետազոտական կենտրոնի պետ,
Եվրասիա միջազգային համալսարանի դասախոս*

GEVORG ISRAYELIAN

*Candidate of Law, Associate Professor,
Head of the Scientific Research Center of Applied Problems in Criminology of
National Bureau of Expertises of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia,
Lecturer at the Department of Law at Eurasia International University*

ГЕВОРГ ИСРАЕЛЯН

*кандидат юридических наук, доцент,
начальник Научно-исследовательского центра прикладных проблем криминологии
Национального бюро экспертиз Национальной академии наук Республики Армения,
преподаватель Международного университета Евразия*

**ՀԱՆՑԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՈՂ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԲՆՈՒՅԹԻ
ԳՈՐԾՈՆՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ԱՐԴԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ**

**LEGAL FACTORS DETERMINING CRIME AND MODERN MEASURES FOR
THEIR PREVENTION IN THE REPUBLIC OF ARMENIA**

**ПРАВОВЫЕ ФАКТОРЫ, ОБУСЛОВЛИВАЮЩИЕ ПРЕСТУПНОСТЬ
И СОВРЕМЕННЫЕ МЕРЫ ИХ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ
АРМЕНИЯ**

Ներածություն

Հանցավորությունը պայմանավորում են բնույթով տարբեր գործոններ՝ սոցիալական, տնտեսական, քաղաքական և այլն: Այդ գործոնների շարքում իրենց ուրույն տեղն են զբաղեցնում իրավական բնույթի դետերմինանտները՝ օրենսդրության ժամանակավրեպ լինելը, իրավական ակտերում բացերի և կարգավորման թերությունների, քրեաձին և զոհաձին վտանգներ պարունակող կարգավորումների առկայությունը և այլն: Ավանդական միջոցներից

գատ՝ դրանց կանխարգելման ժամանակակից միջոցների թվին է դասվում նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի քրեաբանական փորձաքննությունը:

Պետք է նշել, որ հանցավորության իրավական դետերմինանտները և դրանց կանխարգելման միջոցները Հայաստանի Հանրապետությունում գիտական մակարդակով ուսումնասիրված չեն:

Նշվածից ելնելով՝ սույն հետազոտության նպատակն է հանցավորությունը պայմանավորող իրավական բնույթի գործոնների բացահայտումը և դրանց կանխարգելման միջոցների ներկայացումը:

Հիմնական հետազոտություն

Հանցավորությունը պայմանավորող իրավական բնույթի գործոնները

Հանցավորության պատճառական համալիրը ներառում է այն դետերմինավորող գործոնների բարդ ամբողջությունը՝ պատճառները, որոնք անմիջականորեն ծնում են հանցավորությունը, և պայմանները, որոնք հնարավորություն են ստեղծում հանցագործությունների կատարման համար¹:

Հանցավորությունը պայմանավորում են բնույթով տարբեր գործոններ՝ սոցիալական, տնտեսական, քաղաքական և այլն: Այդ գործոնների շարքում իրենց ուրույն տեղն են զբաղեցնում իրավական բնույթի դետերմինանտները՝ օրենսդրության ժամանակավրեպ լինելը, իրավական ակտերում բացերի և կանոնակարգման թերությունների, քրեածին և զոհածին վտանգներ պարունակող կարգավորումների առկայությունը և այլն²:

Թվարկված գործոնները պայմանավորվում են հետևյալ հանգամանքներով.

1) իրավական կարգավորման մեթոդների սոցիալական հարմարվողականության բացակայությունը և հակասականությունը,

2) իրավական հարաբերությունների օբյեկտ-առարկայական, սուբյեկտային կազմերի և դրանց ծագման, փոփոխման ու դադարման հիմքերի անորոշությունը,

3) իրավական հարաբերությունների սուբյեկտների իրավունքների, օրինական շահերի, պարտականությունների, ինչպես նաև դրանց իրագործման կարգի անորոշությունը և անհամաչափությունը,

4) իրավական ակտի իրագործման, ինչպես նաև կատարման նկատմամբ վերահսկողության սոցիալական, տնտեսական և կազմակերպատիրավական կառուցակարգերի բացակայությունը,

5) պատասխանատվության կառուցակարգի, դրա իրագործման կարգավորման բացակայությունը կամ պատասխանատվության, դրա իրագործման ընթացակարգի անհամապատասխանությունն արարքի բնույթին³:

Հայաստանի Հանրապետությունում ևս առկա են իրավական բնույթի գործոններ: Որպես օրինակ կարելի է հիշատակել մեր վերջին հետազոտություններից մեկի արդյունքում ի հայտ բերված օրենսդրական բացերը⁴:

¹ Տե՛ս Տորубլենկովա *Ե. Գ.*, Использование статистических методов в исследовании криминогенных факторов: Учебное пособие. *Ե. Գ. Տորубլենկովա, Մ., Московский университет МВД России, 2007, էջեր 26-27:*

² Մանրամասն տե՛ս *Իսրայելյան Գ.*, Կիրառական քրեաբանության արդի խնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Գիտագործնական ձեռնարկ, Երևան, Հեղ. իրատ., Աստղիկ գրատուն, 2019, էջ 48:

³ Տե՛ս *Շևչուկ Կ. Կ.*, Криминологическая экспертиза как мера предупреждения правонарушений // Вестник Полоцкого государственного университета, Экономические и юридические науки, 2019, № 6, էջ 184:

⁴ Մանրամասն տե՛ս *Իսրայելյան Գ. Վ.*, Թմրահանցավորության դեմ պայքարի նյութաիրավական և քրեաբանական հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Մենագրություն /Գ.Վ. Իսրայելյան, Եր., հեղ. իրատ., 2023, էջեր 80-82:

Հանցավորությունը պայմանավորող իրավական բնույթի գործոնների կանխարգելման միջոցները

Հայտնի է, որ հանցավորության կանխարգելումը դրա պատճառական համալիրի, այդ թվում՝ իրավական բնույթի գործոնների նկատմամբ ներգործությունն է՝ ուղղված դրանց վերացմանը կամ չեզոքացմանը:

Մասնագիտական գրականության մեջ⁵ հանցավորության կանխարգելման իրավական միջոցների թվին դասվում են.

1) Օրենսդրության արդիականացումը

Սա ենթադրում է գործող օրենսդրության առանձին կարգավորումների, դրույթների համապատասխանեցումը ժամանակի պահանջներին, նոր ընդունված օրենքներին համահունչ ենթաօրենսդրական ակտերի թարմացումը⁶: Նշված գործընթացը չպետք է իրականացվի սոցիալական իրականությունից կտրված: Պետք է հաշվի առնվեն ոչ միայն իրավակիրառողի, այլև բնակչության պահանջումներն ու շահերը⁷:

2) Հասարակական հարաբերությունների պատշաճ իրավական կարգավորումը

Սա ենթադրում է հասարակական հարաբերությունների կարգավորման համարժեք գործիքակազմի օգտագործում, կարգավորման բարձր որակի ապահովում:

3) Օրենսդրական բացերի վերացումը

Այս խնդրի լուծման համար անհրաժեշտ է՝

ա) իրավական կարգավորման ենթակա կոնկրետ դեպքի կանոնակարգման համար կոնկրետ նորմի սահմանումը,

բ) բացակայող իրավական նորմերի համակցության նախատեսումը,

գ) իրավական կարգավորման ենթակա կոնկրետ հարաբերության իրավական կանոնակարգումը,

դ) կոնկրետ այնպիսի հանգամանքի կարգավորումը, որը նորմի ստեղծման ժամանակ հայտնի էր, սակայն այդ պահին իրավական կարգավորման կարիք չէր զգում և այլն⁸:

4) Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի քրեաբանական փորձաքննության իրականացումը

Այս փորձաքննությունը նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի (նորմատիվ իրավական ակտերի) և հանցավորության դետերմինանտների ու կանխարգելման միջև փոխադարձ կապի բացահայտման նպատակով անցկացվող էմպիրիկ քրեաբանական հետազոտություն է, որը որոշակի մեթոդներով իրականացվում է հատուկ գիտելիքներ և իրավասություն ունեցող մարմինների կողմից՝ այնպիսի նորմատիվ իրավական ակտերի ընդունման կամ գործող ակտերի կատարելագործման համար, որոնք կնպաստեն հանցավորության քանակական ցուցանիշների նվազմանը և ինքնադետերմինացման խոչընդոտմանը⁹:

⁵ Մանրամասն տե՛ս *Իսրայելյան Գ. Վ.*, Քրեաբանություն, Ընդհանուր դրույթներ, Ոստմնական ձեռնարկ, Գ. Վ. Իսրայելյան, Երևան, Հեղ. հրատ., 2020, էջ 114:

⁶ Տե՛ս Актуализация нормативных правовых актов // https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_112881/87752b0d505972e7456efc3c7b8b30ce92992839/ (վերջին մուտք՝ 04.01.2024):

⁷ Տե՛ս *Осипов Р. А.*, Влияние процесса актуализации законодательства на правовую культуру российских граждан // Юридическая техника, 2023, № 17, էջ 338:

⁸ Տե՛ս *Спектор Е. И.*, Пробелы в законодательстве и пути их преодоления, Автореф. дисс. ... к.ю.н., М., 2003, էջ 13:

⁹ Տե՛ս *Осипова Е. С.*, Понятие и сущность криминологической экспертизы нормативно-правовых актов // <https://sun.tsu.ru/mminfo/000063105/312/image/312-113.pdf> (վերջին մուտք՝ 04.01.2024):

Մեր կողմից կատարված հետազոտության արդյունքները վկայում են, որ Հայաստանի Հանրապետությունում խնդրո առարկայի կանոնակարգման իրավական հիմքերը բավարար չեն, բացակայում են վերոհիշյալ փորձաքննության կազմակերպման և անցկացման կառուցակարգերը, ինչի արդյունքում գեթ մեկ այդպիսի փորձաքննություն չի իրականացվել: Ըստ այդմ, անհրաժեշտ է համապատասխան կարգավորումների կատարումը, այդ թվում՝ «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի քրեաբանական փորձաքննության մասին» օրենքի ընդունումը: Կարծում ենք, որ այլ հարաբերությունների կարգավորումից բացի՝ նշված օրենքում անհրաժեշտ է նախատեսել նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի (նորմատիվ իրավական ակտերի) գնահատման չափանիշները, որոնք հիմնարար նշանակություն ունեն հանցավորությունը պայմանավորող իրավական գործոնների կանխարգելման գործում:

Վերը նշված չափանիշների թվին դասվում են.

1. վարչական մարմինների լիազորությունների հայեցողականությունը, որն արտահայտվում է իրավահարաբերությունների սուբյեկտների փաստական կամ իրավական դրության վրա ազդող ակտերի, գործողությունների կամ անգործության միջոցով իրավունքի չարաշահման հնարավորությամբ,

2. իրավական նախադրյալների որոշակիությունը, որն ապահովվում է իրավական կարգավորման ոլորտի և առարկայի, նպատակի ու սկզբունքների, իրավաստեղծ մարմնի լիազորության ու դրա իրագործման սահմանների և կարգավորման մեթոդների համապատասխանությամբ, ինչպես նաև կարգավորման բացերի ու թերությունների բացակայությամբ, որոնք նվազեցնում են իրավական նորմերի իրագործման հնարավորությունը՝ իրավական կարգավորման նպատակներին համահունչ,

3. իրավական կարգավորման ընդհանուր կանոններից բացառությունների սահմանման հիմնավորվածությունը, որն ապահովվում է իրավահարաբերությունների սուբյեկտների շահերի բախման, առանձին սուբյեկտների կողմից իրավունքի իրագործման խոչընդոտների կամ իրավունքի չարաշահման իրավական նախադրյալների բացակայությամբ,

4. իրավահարաբերությունների սուբյեկտների իրավունքների, օրինական շահերի և պարտականությունների, դրանց իրագործման կարգի որոշակիությունը և հավասարակշռվածությունը, որն ապահովվում է իրավահարաբերությունների սուբյեկտների և նրանց ներկայացվող պահանջների նույնացման հնարավորությամբ, նրանց օրինական շահերի ապահովման հավասարակշռության պահպանմամբ, այդ թվում՝ միմյանց հակասող նորմերի, մրցութային ընթացակարգերի հնարավորության բացառմամբ,

5. իրագործման և վերահսկողության կառուցակարգերով իրավունքի նորմերի ապահովվածությունը, որն արտահայտվում է նորմերի իրագործման համար պահանջվող տնտեսական, տեխնիկական և այլ պայմանների, այդ թվում՝ ուժի մեջ մտնելու ժամկետների, հարկադիր կատարման եղանակների և կարգի, խախտված իրավունքի վերականգնման կառուցակարգերի առկայությամբ,

6. պատասխանատվության միջոցների կիրառման հիմքերի, պայմանների և կարգի որոշակիությունը, որն ապահովվում է առաջադրված պահանջների էական խախտումների համար պատասխանատվության սահմանմամբ, պատասխանատվության կիրառման գործուն կառուցակարգի առկայությամբ, դրա տեսակի, չափի և իրավական կարգավորման նպատակների համապատասխանությամբ, իրավախախտումների կանխարգելման արդյունավետ ձևերով, պատասխանատվությունից ազատելու կամ այն մեղմացնելու հիմքերի որոշակիությամբ¹⁰:

¹⁰ Տե՛ս <https://etalonline.by/document/?regnum=p30700244> (վերջին մուտք՝ 04.01.2024):

Եզրակացություն

Մեր կողմից կատարված հետազոտության արդյունքները վկայում են, որ.

1. Հանցավորությունը պայմանավորում են բնույթով տարբեր գործոններ՝ սոցիալական, տնտեսական, քաղաքական և այլն: Այդ գործոնների շարքում իրենց ուրույն տեղն են զբաղեցնում իրավական բնույթի դետերմինանտները՝ օրենսդրության ժամանակավրեպ լինելը, իրավական ակտերում բացերի և կանոնակարգման թերությունների, քրեաձին և զոհաձին վտանգներ պարունակող կարգավորումների առկայությունը և այլն:

2. Հանցավորությունը պայմանավորող իրավական բնույթի գործոնների կանխարգելման համար անհրաժեշտ է արդիականացնել օրենսդրությունը, պատշաճ իրավական կարգավորման ենթարկել հասարակական հարաբերությունները, վերացնել օրենսդրական բացերը, իրականացնել նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի քրեաբանական փորձաքննություն:

3. Հայաստանի Հանրապետությունում նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի քրեաբանական փորձաքննության կանոնակարգման իրավական հիմքերը բավարար չեն, բացակայում են այդ փորձաքննության կազմակերպման և անցկացման կառուցակարգերը, ինչի արդյունքում գեթ մեկ այդպիսի փորձաքննություն չի իրականացվել: Ըստ այդմ, անհրաժեշտ է համապատասխան կարգավորումների կատարումը, այդ թվում՝ «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի քրեաբանական փորձաքննության մասին» օրենքի ընդունումը, որը, որպես պարտադիր բաղադրատարր, պետք է բովանդակի նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի գնահատման չափանիշներ:

Ամփոփագիր: Հանցավորությունը պայմանավորում են բնույթով տարբեր գործոններ՝ սոցիալական, տնտեսական, քաղաքական և այլն: Այդ գործոնների շարքում իրենց ուրույն տեղն են զբաղեցնում իրավական բնույթի դետերմինանտները՝ օրենսդրության ժամանակավրեպ լինելը, իրավական ակտերում բացերի և կարգավորման թերությունների, քրեաձին և զոհաձին վտանգներ պարունակող կարգավորումների առկայությունը և այլն: Թվարկված գործոնները պայմանավորվում են իրավական կարգավորման մեթոդների սոցիալական հարմարվողականության բացակայությամբ և հակասականությամբ, իրավական հարաբերությունների օբյեկտառարկայական, սուբյեկտային կազմերի և դրանց ծագման, փոփոխման ու դադարման հիմքերի անորոշությամբ, սուբյեկտների իրավունքների, օրինական շահերի, պարտականությունների, դրանց իրագործման կարգի անորոշությամբ և անհամաչափությամբ, իրավական ակտի իրագործման, ինչպես նաև կատարման նկատմամբ վերահսկողության սոցիալական, տնտեսական և կազմակերպարավական կառուցակարգերի բացակայությամբ ու այլ հանգամանքներով:

Հանցավորությունը պայմանավորող իրավական բնույթի գործոնների կանխարգելման համար անհրաժեշտ է արդիականացնել օրենսդրությունը, պատշաճ իրավական կարգավորման ենթարկել հասարակական հարաբերությունները, վերացնել օրենսդրական բացերը, իրականացնել նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի քրեաբանական փորձաքննություն:

Հարկ է նշել, որ Հայաստանի Հանրապետությունում նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի քրեաբանական փորձաքննության կանոնակարգման իրավական հիմքերը բավարար չեն, բացակայում են այդ փորձաքննության կազմակերպման և անցկացման կառուցակարգերը, ինչի արդյունքում երբևէ այդպիսի փորձաքննություն չի իրականացվել: Ըստ այդմ, անհրաժեշտ է համապատասխան կարգավորումների կատարումը, այդ թվում՝ «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի քրեաբանական փորձաքննության մասին» օրենքի ընդունումը:

Annotation. Crime is caused by social, economic, political and other factors. Among these factors, the legal determinants of crime are highlighted – the irrelevance of legislation, gaps and defects in regulation, regulation, which contain criminogenic and victimogenic risks in legal acts, etc. These factors are due to social maladaptation, haphazardness and inconsistency of methods and forms of legal regulation, uncertainty of the object-subject and subject composition of legal relations, conditions and grounds for their occurrence, modification and termination, uncertainty and imbalance of interests of subjects of legal relations, their rights and obligations, as well as the order of their implementation and execution, lack of social, economic and organizational and legal mechanisms for ensuring the implementation of a legal act, as well as the lack of control over the implementation of its provisions, etc.

In order to prevent legal factors that cause crime, it is necessary to update legislation, ensure proper legal regulation of public relations, eliminate legislative gaps, and conduct a criminological expertise of draft normative legal acts.

It should be noted that in the Republic of Armenia, the legal basis for the criminological expertise of draft normative legal acts is insufficient, there are no mechanisms for organizing and conducting this expertise, as a result of which no such expertise has been conducted. Therefore, it is necessary to ensure appropriate regulations, including the adoption of the Law “On criminological expertise of draft normative legal acts”.

It should be noted that in the Republic of Armenia the legal basis for criminological examination of draft normative legal acts is insufficient, there are no mechanisms for organizing and conducting this examination, as a result of which not a single such examination has been carried out. Therefore, it is necessary to provide appropriate regulations, including the adoption of the Law “On criminological examination of draft normative legal acts.”

Аннотация. Преступность обусловлена социальными, экономическими, политическими и другими по характеру факторами. Среди этих факторов выделяются правовые детерминанты преступности – неактуальность законодательства, пробелы и дефекты регулирования, регламентации, которые содержат криминогенные и виктимогенные риски в правовых актах и т.д. Указанные факторы обусловлены социальной неадаптированностью, бессистемностью и противоречивостью методов и форм правового регулирования, неопределенностью объектно-предметного и субъектного составов правовых отношений, условий и оснований их возникновения, изменения и прекращения, неопределенностью и разбалансированностью интересов субъектов правовых отношений, их прав и обязанностей, а также порядка их реализации и исполнения, отсутствием социальных, экономических и организационно-правовых механизмов обеспечения реализации правового акта, а также отсутствием контроля за исполнением его положений и т.д.

Для предупреждения факторов правового характера, которые обуславливают преступность, необходимо актуализировать законодательство, обеспечить надлежащее правовое регулирование общественных отношений, устранить законодательные пробелы, провести криминологическую экспертизу проектов нормативных правовых актов.

Следует отметить, что в Республике Армения правовые основы криминологической экспертизы проектов нормативных правовых актов недостаточны, отсутствуют механизмы организации и проведения указанной экспертизы, в результате чего ни одна такая экспертиза не проведена. Следовательно, необходимо обеспечить соответствующие регламентации, в том числе принять Закон «О криминологической экспертизе проектов нормативных правовых актов».

Բանալի բառեր - հանցավորություն, իրավական բնույթի գործոններ, նորմատիվ իրավական ակտերի քրեաբանական փորձաքննություն:

Keywords: crime, legal factors, criminological expertise of normative legal acts.

Ключевые слова: преступность, правовые факторы, криминологическая экспертиза нормативных правовых актов.

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. **Իսրայելյան Գ. Վ.**, Թմրահանցավորության դեմ պայքարի նյութաիրավական և քրեաբանական հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Մենագրություն, Գ. Վ. Իսրայելյան, Եր., Հեղ. հրատ., 2023, 220 էջ:
2. **Իսրայելյան Գ. Վ.**, Կիրառական քրեաբանության արդի խնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում: Գիտագործնական ձեռնարկ: Երևան, Հեղ. հրատ., Աստղիկ գրատուն, 2019. - 192 էջ:
3. **Իսրայելյան Գ. Վ.**, Քրեաբանություն: Ընդհանուր դրույթներ: Ուսումնական ձեռնարկ /Գ. Վ. Իսրայելյան.- Եր.: Հեղ. հրատ., 2020. - 192 էջ:
4. Актуализация нормативных правовых актов
[//https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_112881/87752b0d505972e7456efc3c7b8b30ce92992839/.](https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_112881/87752b0d505972e7456efc3c7b8b30ce92992839/)
5. **Осипов Р.А.**, Влияние процесса актуализации законодательства на правовую культуру российских граждан //Юридическая техника. 2023. № 17. С. 337-340.
6. **Осипова Е.С.**, Понятие и сущность криминологической экспертизы нормативно-правовых актов // <https://sun.tsu.ru/mminfo/000063105/312/image/312-113.pdf>.
7. **Спектор Е.И.**, Пробелы в законодательстве и пути их преодоления. Автореф. дисс. ... к.ю.н. М., 2003. – 24 с.
8. **Сторубленкова Е.Г.**, Использование статистических методов в исследовании криминогенных факторов: Учебное пособие. Е.Г. Сторубленкова. – М.: Московский университет МВД России, 2007. – 90 с.
9. **Шевчук Н.Н.**, Криминологическая экспертиза как мера предупреждения правонарушений //Вестник Полоцкого государственного университета. Экономические и юридические науки. 2019. № 6. С. 181-188.
10. [https://etalonline.by/document/?regnum=p30700244:](https://etalonline.by/document/?regnum=p30700244)

Իսրայելյան Գ. - ՀՀ ԳԱԱ Փորձաքննությունների ազգային բյուրոյի Քրեաբանության կիրառական հիմնախնդիրների գիտահետազոտական կենտրոնի պետ, Եվրասիա միջազգային համալսարանի դասախոս, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, էլիասցե՝ g_i_1979@mail.ru:

Ներկայացվել է խմբագրություն 18.01.2024 թ., տրվել է գրախոսության 18.01.2024 թ., երաշխավորվել է ՀՀ գլխավոր դատախազի օգնական, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Ա.Պ. Ղուկասյանի կողմից, ընդունվել է տպագրության 15.04.2024 թ.: